

Instytut Pamięci Narodowej - Gdańsk

<https://gdansk.ipn.gov.pl/pl2/aktualnosci/66568,74-rocznica-smierci-bl-ks-Stefana-Wincentego-Frelichowskiego-23-lutego-2019.html>
04.05.2024, 06:05

74. rocznica śmierci bł. ks. Stefana Wincentego Frelichowskiego - 23 lutego 2019

W sobotę, 23 lutego 2019 roku, minęły 74 lata od śmierci w niemieckim obozie w Dachau pod Monachium Wielkiego Bohatera całego polskiego Pomorza - Błogosławionego Księdza podharcmistra Stefana Wincentego Frelichowskiego, Patrona Polskich Harcerzy i jednego z Patronów Diecezji Toruńskiej. To ważny moment, aby zacząć przygotowania do wspominania o II wojnie światowej.

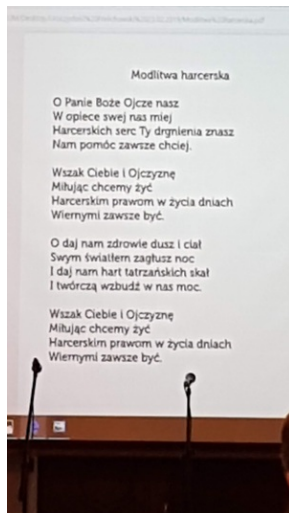
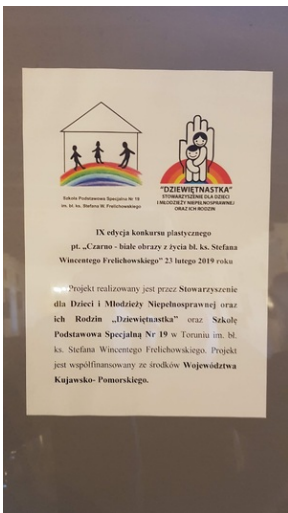
Polska w czasie swoich ponad tysiącletnich dziejów miała okresy wspaniałych sukcesów w wielu minionych wiekach, a także w czasach niedawno minionych, w XX i XXI wieku. Bywały jednak także okresy niepowodzeń i klęsk. Najstraszliwszą katastrofą, tak dla Polski jak i znacznej części świata okazała się II wojna światowa. To w czasie jej trwania, w latach 1939-1945, Polska tak niedawno odbudowana jako Państwo Niepodległe po ponad stuleciu zaborów, stała się obok Chin (tam początek ludobójstwa z winy Japończyków miał już miejsce w latach 1937-1938) największą ofiarą tej wojny. Ten tragiczny bilans wojny dla Polski dotyczył zarówno najistotniejszych, bo zupełnie nieodwracalnych strat osobowych, jak i materialnych. Najboleśniej są straty ludzkie: około 6 milionów polskich obywateli zostało zamordowanych przez Niemców i ich różnorodnych sojuszników. Ponadto kilkanaście milionów polskich obywateli poddano torturom, pobito, uwięziono, przymusowo przesiedlono, pozbawiono domów i innego mienia. Nikt w Europie i w świecie spośród narodów niewinnych tej wojny, spośród państw napadniętych nie doznał aż tak ogromnych strat.

Pomorze było jednym z tych polskich województw, które spłynęło krwią tysięcy niewinnych obywateli, głównie Polaków ale także grup innych narodowościowych, w tym polskich Żydów już jesienią 1939 roku. Tragiczne pasmo niemieckich zbrodni, a także różnorodnych represji i szykan trwało aż do 1945 roku. Wśród śmiertelnych ofiar wojny na Pomorzu są tysiące postaci symbolicznych, m.in. ze względu na swoje wcześniejsze zasługi, dokonania a także wyjątkową, bohaterską formę i okoliczności śmierci. Można wspomnieć np. pułkownika Kazimierza Mastalera (1894-1939), dowódca 18. Pułku Ułanów poległy w walce z Niemcami pod Krojantami obok Chojnic 1 września 1939 roku. Inna wspaniała postać, to dr Józef Władysław Bednarz (1879-1939), działacz niepodległościowy w szeregach PPS w zaborze rosyjskim, a także wybitny lekarz, od 1932 roku dyrektor Szpitala Psychiatrycznego w Świeciu nad Wisłą. W październiku 1939 roku poszedł na śmierć z rąk niemieckich ludobójców wraz ze swoimi pacjentami, w tym także małymi dziećmi. Słusznie nazywany „Pomorskim Korczakiem”. Tak samo wielką, bohaterską postacią jest bł. Stefan Frelichowski (1913-1945). Urodził się kilkanaście kilometrów od Torunia w miasteczku Chełmża, gdzie rozpoczął edukację, a także bardzo mocno związał się z harcerstwem. W 1931 roku wstąpił do Wyższego

Seminarium Duchownego w Pelplinie, kontynuując aktywność społeczną w harcerstwie i innych organizacjach. Wyświęcony został w 1937 roku, a w lipcu 1938 r. został wikariuszem parafii Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Toruniu, nadal aktywnie działając w harcerstwie. Ostatnia droga życia błogosławionego Stefana Wincentego Frelichowskiego rozpoczęła się kilka dni po zajęciu Torunia przez Niemców. 11 września 1939 roku został po raz pierwszy aresztowany przez Gestapo, po krótkim zwolnieniu, ponownie uwięziono go 18 września. Więzienna droga wiodła przez niemiecką hitlerowską katownię w Forcie VII w Toruniu, więzienie w Gdańsku Nowym Porcie, obozy Stutthof i Sachsenhausen oraz Dachau, położony pod Monachium w Bawarii. W KL Dachau wśród tysięcy więźniów była także bardzo liczna grupa polskich kapłanów, a 868 spośród nich poniosło w tej katowni śmierć. W tym także ks. Stefan Wincenty Frelichowski, który w okresie epidemii tyfusu w obozie na przełomie 1944/1945 zaangażował się w pomoc dla współwięźniów. Zmarł w obozie 23 lutego 1945 roku.

7 czerwca 1999 r. podczas pobytu Ojca Świętego Jana Pawła II w Toruniu, prawie 60 lat po wybuchu wojny i ponad 54 po śmierci, bohaterski kapłan Stefan Wincenty Frelichowski został beatyfikowany.

Wspomnienie o 74. rocznicy śmierci w 2019 roku trwało aż trzy dni. W przeddzień rocznicy śmierci, w piątek 22 lutego z udziałem m.in. uczniów Szkoły Podstawowej nr 19 noszącej od sześciu lat imię Błogosławionego odbyła się uroczystość religijna w [pięknej gotyckiej świątyni pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny](#). W sobotę 23 lutego odbyła się uroczystość wspomnieniowa i artystyczna a także główna uroczystość religijna. Toruńscy harcerze, wspólnie z władzami miasta i województwa zorganizowali w Ratuszu Staromiejskim uroczystość, której ważnym elementem był koncert połączony z wręczeniem nagród w konkursach harcerskich i uczniowskich (plastycznych), związanych z upamiętnieniem postaci Błogosławionego księdza Stefana Frelichowskiego. Następnie w parafii pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny odbyła się uroczysta msza święta koncelebrowana przez Biskupa Ordynariusza Diecezji Toruńskiej Ks. Wiesława Śmigła wraz z prawie dwudziestoma kapłanami z terenu całej diecezji. W obu uroczystościach wzięli udział m.in. przedstawiciele władz miasta z Prezydentem Michałem Zaleskim na czele, Wicekurator Oświaty Pani Maria Mazurkiewicz, przedstawiciele placówek oświatowych i innych instytucji. IPN reprezentował dyrektor Oddziału. Ostatni dzień uroczystości przypadł na niedzielę 24 lutego. Uroczystą mszę świętą odprawiono w położonej w zachodniej części Torunia przy ul. Szubińskiej parafii pw. Błogosławionego Księdza Stefana Wincentego Frelichowskiego. To w tej parafii zbudowano piękną kaplicę Patrona, której zdjęcia załączono do relacji.

W trakcie uroczystości
Odzian IPN w Gdańsku
reprezentował dyrektor,
prof. Mirosław Gołon

